

Становище за дисертационния труд

на Сони Бохосян

„Измерения на самотата в драматургията на Жайме Салазар Сампайо“

от доц. д. н. Морис Фадел,

Нов български университет

Дисертацията на Сони Бохосян „Измерения на самотата в драматургията на Жайме Салазар Сампайо“ е задълбочено изследване не само върху пиесите на Жайме Сампайо, но в немалка степен и върху драматургията на XX и началото на XXI в. Въз основа на наблюденията на автора на дисертацията могат да се извеждат изводи за спецификата и развоя на модерното драматургично мислене. Не само понеже самотата е централна тема в драматургията на XX и началото XXI в., но и защото анализът на формалните особености на пиесите на Сампайо може да се приложи в интерпретацията на поетиката на редица модерни драматургични текстове.

Перспективата за едно плодотворно надхвърляне на тесния контекст на дисертацията към други автори и произведения е заложена още в първа глава. Там се проявява едно от главните достойнства на изследването: неговата теоретична самоосъзнатост. Съвсем основателно дисертацията започва с проблематизирането на едно от основните понятия, върху което тя се обляга: понятието „Тема“. За много изследователи това понятие е самоочевидно, ала далеч не е така. С. Бохосян изгражда сложна мрежа от твърденията на различни автори, за да се опита да внесе яснота върху смисъла на понятието и върху неговата функция в литературния текст.

Същото се отнася и за другото понятие, което е основно за труда: самота. Анализът на този толкова важен за философията и литературата концепт започва още от Античността. Прави впечатление внимателното вглеждане в неговото присъствие в наследството на Унамуно,

Хайдегер и Бланшо. Похвално е, че авторът на дисертацията е обърнал внимание на българския философски принос към темата за самотата: забележителната книга на Калин Янакиев „Философски опити върху самотата и надеждата“, както и на интерпретацията на други български мислители.

Ценен елемент на изследването е неговият стремеж към изчерпателност. Втора глава представя творческия път на Жайме Салазар Сампайо, обобщава критическата рецепция на неговото наследство (един важен за всяко задълбочено литературоведско начинание жест) и прави преглед на включените в интерпретативния обseg на дисертацията пиеси.

Трета глава е много приносна към изследването, както и съдържа редица перспективни идеи за интерпретацията на модерната драма изобщо. Тя се стреми да коментира драмата откъм собствената ѝ специфика, не прави общ „литературен анализ“. Изследването разделя пиесите на Сампайо според техните мотиви, като анализира самотата в диалозите и монологите в произведенията. Диалогът и монологът са основни структурни единици в драмата. С. Бохосян майсторски успява да покаже как самотата се откроява в самото изграждане на диалога и монолога, в тяхната комуникативна и дискурсивна страна. Ценен е стремежът на автора на дисертацията да тръгва откъм формалното, поетологично измерение на произведението, а не да се „задълбочава“ в размисли, породени от съдържанието. Така коментарът се предпазва от „нагазване“ в клишета, натрупани по отношение на темата за самотата.

Последната, четвърта глава в дисертацията се спира на пространството и времето в пиесите на Жайме Салазар Сампайо. Темата за пространството и времето е често коментирана в литературознанието, но изследването на С. Бохосян отчетливо се отличава. Тук темата за пространството и времето е разгледана не изобщо, а от перспективата на драматургичния жанр. Много плодотворно е сравнението, което се прави с театъра на абсурда. Главата още веднъж демонстрира уменията на изследователя да гради типологии: разнообразните пиеси на Сампайо са убедително „разпределени“ според различните схематизации на пространството и времето в тях. Ако предишната, трета глава показва възможностите на С. Бохосян в поетологичния анализ, то тук херменевтичният подстъп определено доминира.

Дисертацията е написана на много добър академичен език. Тя е достъпна както за специализирана, така и за по-широка публика.

Убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Сони Бохосян научната и образователна степен „Доктор“ в Област на висше образование 2. „Хуманитарни науки“, Професионално направление 2.1. „Филология“, Научна специалност „Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Португалска литература, XX – XXI в.)“. Гласувам „ЗА“.

25. 09. 2025 г.

С уважение: М. Фадел